

Förstärkning och självförstärkning

Sandra Tellström

Föreställ dig: Du går på promenad med din kopplade hund, ni passerar en annan hund på avstånd. Den hunden börjar kanske skälla. Din hund drar dig i kopplet – ihärdiga försök att komma fram till den andra hunden. Nyfiken! Detta övergår sedan till frustration över att inte nå fram och hunden börjar skälla istället.

Så lätt det är att förstärka detta beteende till att upprepa sig vid alla hundmöten genom att rycka och slita i hunden och i själva verket hetsa och trigga igång den. Förstärka hunden i att "du har helt rätt i att bli uppjagad – det är jag också".

Så lätt det är att missförstå hundens beteende för aggression. En kombination jag ser allt för ofta som resulterar i en hund med inlärd aggression. Allt som oftast på den unga redan förvirrade unghunden.

Hundägaren hanterar i okunskap hunden fel – förstärker beteendet fast ändamålet är att minska beteendet. Hundägaren missförstår hunden och kan inte läsa den och tar beteendet som aggression och baserar sina åtgärder på missförstånd – vilket inte kommer att få beteendet att försvinna.

Cat Stevens har skrivit en låt där han sjunger "*your still young, it's not your falt*", tänker ofta på den meningen i hundträning. Det är en sådan klok mening, att vara ung och oerfaren kan du inte ålägga som ett problem på en hund – den är ett stadie i livet. Har sagt det förr och säger det nog många gånger till, unghunden behöver dig att visa HUR man ska bete sig, inte för att bli sänkt och nedtryckt. Hur ska man då kunna vara mottaglig att lära sig något? Än mindre se sin ägare som värdefull.

Meningen i Cat Stevens sången kan jag även sätta i sammanhang med hundägaren, okunskap är inte alltid ens fel. Ingen har kanske sagt att man kan göra det på ett annat sätt, ingen har kanske förklarat vad det är som hunden verkligen säger med sitt beteende.

Den beskrivna situationen längst upp, hundens beteende var enbart frustration. Den ville fram till den andra hunden och hälsa vilket inte gick när den satt fast i kopplet. Hunden är kanske ung, har inte lärt sig riktigt vad det innebär att gå i koppel, det måste jag lära hunden. Det går ju att göra på flera sätt.

Scenario 1. Jag blir arg och förbannad på hunden, rycker, sliter och skäller. Resultat = en unghund som lärt sig att andra hundar är något matte blir väldigt upprörd över plus att hunden hetsas i ett redan uppjagat tillstånd. Hon kommer förknippa andra hundar med obehag, stress och en förbannad matte. Hennes beteende kommer inte minska till nästa gång – utan öka, tack vare de negativa associationerna man gav gett henne innan. Varpå jag kan förstärka det ytterligare och ytterligare genom ovan beskrivna sätt, tills – **TADA! Inlärd aggression.** Så enkelt är det.

Scenario 2. Jag ignorerar hennes frustrerade beteende och när hon tar kontakt med mig (förr eller senare gör hon det) så belönar jag hennes uppmärksamhet. Jag har då inte lagt något värde i den andra hunden eller hennes (oönskade)beteende överhuvudtaget – inte genom att skälla på henne och inte genom att försöka avleda henne med godis. Den andra hunden blir oviktig och oförstärkt likaså hennes agerande. Hon kommer lära sig med några upprepningar och erfarenhet att matte är trevligare att hålla kontakt med och andra hundar är varken obehagliga eller någon stor grej. Också detta väldigt enkelt.

Välj själva.

Självförstärkande/Självbelönande

Det är faktiskt såhär också – att det är självförstärkande/självbelönande för oss att skälla och bestraffa hunden. Vi mår för en stund gott av det. Nej säger ni nu, inte jag. Men tänk efter, hunden skäller och betar sig illa, du blir frustrerad och ut slipper arga ord och ett ryck i kopplet. Precis just då känns det bra- precis då får DU utlopp för din frustration. Sen efter så känner man sig kanske både taskig och att det var dumt gjort. Men tänk efter, vi hamnar alla där ibland.

Eftersom beteendet (bli arg på hunden) är för oss självförstärkande så kommer även vi att upprepa det just därför. Ofta på ett omedvetet plan. Detta kräver mycket träning av oss som hundförare att alltid kunna "koppla förbi" denna respons. Tänk er en person som kanske inte mår så bra i livet, som bär på frustrationer och ilska, så gör hunden något "fel", och pang så får hunden ta hela frustrationen OCH hundägaren mår för en liten stund faktiskt bättre – för han har fått släppt lite på ventilen. Eftersom beteendet är självförstärkande (om än omedvetet) kommer det fortsätta – hundägaren kommer igen att agera orätt mot hunden för att själv få avlastning på sin frustration.

Exempel: Hunden skäller ute på gården, hundägaren vrålar ut till hunden med barsk röst och svordomar att sluta. Hunden slutar för ett par sekunder att skälla och fortsätter sedan. Hundägaren stänger dörren till en skällande hund.

Har hundägarens beteende fungerat? Nej – hunden fortsätter att skälla OCH kommer förmodligen fortsätta göra resten av dess liv. Varför fortsätter då hundägaren med sitt beteende att skälla på hunden när det inte fungerar? För det känns BRA att skrika på hunden, han blir av med sin frustration en stund – självförstärkande. Gilla det eller ej, så är det och vi trillar alla dit ibland. Några av oss sällan och lite, andra ofta och mycket – förmodligen beroende på hur vi mår i livet just då – och förstås också beroende på vilken kunskap om hundträning vi har.

Kan tillägga att det finns forskning på just detta, att aggressivt beteende hos oss människor är självförstärkande/belönande. Så det är absolut inget jag suttit och klurat ut - jag har bara satt det i ett hund sammanhang för er.